

Utökad resegaranti för konsumenter

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2001/02:138 Utökad resegaranti för konsumenter. Propositionen innehåller förslag till vissa ändringar i resegarantilagen (1972:204) som syftar till att stärka konsumentskyddet. Ändringarna innebär bl.a. att lagens tillämpningsområde utvidgas.

Propositionen har inte föranlett någon motion.

I ärendet har en uppvaktning ägt rum inför utskottet av företrädare för Föreningen Sverigeturism (FÖRST), Ekoturismföreningen, Bilresearrangörsföreningen (FSB) och Bussresearrangörsföreningen (BRA). Vidare har en utfrågning ägt rum med företrädare för Justitiedepartementet.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utökad resegaranti

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i resegarantilagen (1972:204).

Stockholm den 21 maj 2002

På lagutskottets vägnar

Tanja Linderborg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tanja Linderborg (v), Rolf Åbjörnsson (kd), Marianne Carlström (s), Christel Anderberg (m), Karin Jeppsson (s), Elizabeth Nyström (m), Marina Pettersson (s), Tasso Stafilidis (v), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Anders Berglöv (s), Viviann Gerdin (c), Ana Maria Narti (fp), Raimo Pärssinen (s), Lars Lilja (s), Anders Sjölund (m) och Anders Ygeman (s).

Redogörelse för ärendet

Regeringen beslutade den 17 september 1998 att tillkalla en särskild utredare för att utvärdera resegarantisystemet och analysera om systemet bör ändras och, om så är fallet, lämna förslag till ny lagstiftning på området (dir. 1998:78). Utredningen, som antog namnet Resegarantilagsutredningen, överlämnade sitt betänkande Ett nytt resegarantisystem den 21 december 1999 (SOU 1999:140). Betänkandet har varit föremål för remissbehandling och ligger till grund för förslagen i förevarande proposition.

I propositionen föreslår regeringen vissa ändringar i resegarantilagen (1972:204) som syftar till att stärka konsumentskyddet genom att lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta dels separata transport- och in-kvarteringstjänster, om tjänsterna sammantagna uppvisar väsentlig likhet med en paketresa, dels s.k. utbytesverksamhet för skolungdom.

Regeringens förslag finns i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 2.

Propositionen har inte föranlett någon motion.

I ärendet har en uppvaktning ägt rum inför utskottet av företrädare för Föreningen Sverigeturism (FÖRST), Ekoturismföreningen, Bilresearrangörsföreningen (FSB) och Bussresearrangörsföreningen (BRA). Vidare har en utfrågning ägt rum med företrädare för Justitiedepartementet.

Utskottets överväganden

Utökad resegaranti

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i resegarantilagen.

Allmän bakgrund

Den första resegarantilagstiftningen, lagen om ställande av säkerhet vid sällskapsresa till utlandet, tillkom år 1967. Lagen ersattes den 1 juli 1972 av den nuvarande resegarantilagen (1972:204).

Resegarantilagen har till ändamål att ge konsumenter på reseområdet ett skydd mot förluster som en researrangörs betalningsinställelse eller betalningsoförmåga kan medföra. För att åstadkomma detta skydd skall de företag som anordnar eller förmedlar resor som omfattas av resegarantilagen ställa säkerhet för sin verksamhet.

Säkerheten skall ställas innan resorna marknadsförs och gälla för ett belopp som Kammarkollegiet bestämmer med hänsyn till reseverksamhetens art och omfattning. Säkerheten skall i princip vid varje tillfälle motsvara reseföretagens ekonomiska åtagande gentemot resenärerna. Den skall som regel bestå av en betalningsutfästelse utfärdad av en bank eller ett försäkringsbolag, vilken fullgörs vid anfordran. Varje enskilt företag ansvarar bara för sina egna åtaganden. Säkerheten får tas i anspråk för återbetalning av medel som betalats för en resa som blir inställd eller av annan anledning inte blir av. När en resa har påbörjats men inte slutförts, får säkerheten tas i anspråk för resenärers uppehälle, deras återresa och skälig ersättning till dem för värdet av de förmåner som de gått miste om till följd av att resan avkortats. Ärende om ianspråktagande av säkerhet prövas av en särskild nämnd, Resegarantinämnden.

De resor som omfattas av resegarantilagen är paketresor enligt lagen (1992:1672) om paketresor. För att utgöra en paketresa måste ett arrangemang innehålla minst två av följande moment: 1) transport, 2) inkvartering eller 3) en annan turisttjänst som utgör en väsentlig del av arrangemanget, men som inte är direkt knuten till transport eller inkvartering. Som ytterligare villkor gäller att arrangemanget skall vara minst 24 timmar eller inbegripa övernattning samt att arrangemanget skall säljas eller marknadsföras till ett gemensamt pris.

Lagen om paketresor bygger på ett EG-direktiv, direktiv 90/314/EEG om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (paketresedirektivet), som syftar till att samordna medlemslänternas lagstiftning om paketresor på

en hög konsumentskyddsnivå. Paketresedirektivet är ett minimidirektiv, vilket innebär att medlemsländerna måste uppnå minst den konsumentskyddsnivå som direktivet föreskriver. Medlemsländerna har således frihet att behålla eller införa regler som är förmånligare för konsumenterna.

Den 1 juni 1996 ändrades resegarantilagen varigenom lagens tillämpningsområde utvidgades till att omfatta, förutom paketresor, också andra resor som sker tillsammans med en paketresa, s.k. stolsförsäljning (prop. 1995/96:182, bet. LU25).

Propositionens huvudsakliga innehåll

Förslaget innebär att konsumenternas skydd stärks genom att resegarantilagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta – förutom paketresor och transport som sker tillsammans med en paketresa (stolsförsäljning) – *dels* separata transport- och inkvarteringstjänster, om tjänsterna sammantagna uppvisar väsentlig likhet med en paketresa, *dels* s.k. utbytesverksamhet för skolungdom.

De bestämmelser i resegarantilagen som gäller andra resor än paketresor skall, enligt förslaget, tillämpas endast om resorna är avsedda att förvärfvas huvudsakligen för enskilt ändamål. Förslaget innebär också att de i dag gällande minimibeloppen för arrangörers och återförsäljares garantier tas bort. Resegarantin skall under vissa förhållanden kunna tas i anspråk när en resenär själv har avbeställt resan. Förslaget innehåller också en ändring av lagens överklagandebestämmelser. Ändringen i den delen innebär att Kammarkollegiets beslut i ärenden om ställande av säkerhet skall överklagas hos allmän förvaltningsdomstol och inte, som i dag, hos regeringen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2003.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar den förstärkning av konsumentskyddet som regeringens förslag att utvidga tillämpningsområdet för resegarantilagen innebär och har inte heller något att erinra mot lagförslaget i övriga delar. Riksdagen bör således anta det i propositionen framlagda lagförslaget.

De turistorganisationer som uppvaktat utskottet i ärendet har riktat en rad grundläggande invändningar mot nuvarande ordning med bank- eller försäkringsgaranti som huvudalternativ i resegarantisystemet. Dessa mer principiella och övergripande frågeställningar som organisationerna därvid aktualiserat kan, enligt utskottets mening, nu inte bli föremål för närmare överväganden. Utskottet utgår emellertid från att regeringen i ett kommande uppföljnings- och utvärderingsarbete rörande de nu aktuella lagändringarna beaktar vad organisationerna anför, särskilt i frågan om nuvarande resegarantisystemet skulle missgynna de mindre researrangörsföretagen.

Särskilt yttrande

av Rolf Åbjörnsson (kd), Christel Anderberg (m), Elizabeth Nyström (m), Kjell Eldensjö (kd), Berit Adolfsson (m), Viviann Gerdin (c), Ana Maria Narti (fp) och Anders Sjölund (m).

Enligt vår mening kan nuvarande resegarantisystem, som binder så mycket kapital men som i förhållande härtill uppenbarligen utnyttjas så lite, starkt ifrågasättas. Systemet är också orättvist betungande för de mindre researrangörsföretagen genom de konsekvenser som modellen för att ställa de individuella säkerheterna får för denna kategori. De små researrangörsföretagarna måste nämligen betala relativt sett mycket högre avgifter till bankerna som provision för bankernas åtaganden än de stora charterbolagen. En småföretagare i branschen tvingas vidare många gånger att ta upp lån för att finansiera säkerheten för bankernas åtaganden, eftersom han eller hon saknar tillräckligt med förskottsinsbetalda kundmedel. Lånen tas i flera fall upp till oförmånliga villkor mot säkerhet i form av personlig borgen eller inteckning i fast egendom med stora risker för den personliga ekonomin. Sammantaget innebär de kostnader för avgifter, inteckningar, borgensförbindelser m.m. som blir nödvändiga att en småföretagare betalar mångdubbelt mer än stora researrangörer för garantin. Detta snedvrider konkurrensen, försvårar nyetableringen inom branschen och får negativa konsekvenser för konsumenterna genom högre priser och sämre utbud och service.

Regeringen har uppenbarligen i det nu aktuella lagstiftningsärendet inte beaktat de allvarliga invändningar mot det nuvarande resegarantisystemet som framförts till regeringen och i andra sammanhang från företrädare för de mindre researrangörsföretagen.

Med hänsyn till det anförda anser vi att en alternativ modell för ställande av resegaranti nu måste utredas ordentligt i syfte att bättre tillgodose de små reseföretagens intressen och konsumenternas behov av skydd. En särskild fondlösning förekommer i flera nationella resegarantisystem. Resegarantilagsutredningen gjorde också vissa överväganden om ett sådant system, men propositionen utelämnade all diskussion kring denna fråga. Vi anser att en fondlösning närmare bör utredas.

Eftersom vi förutsätter att regeringen snarast tar initiativ till ett sådant utredningsarbete som vi nu förordar vill vi inte motsätta oss föreliggande förslag. Vi utgår från att regeringen i utredningsarbetet beaktar de överväganden som, mot bakgrund av ett ökande antal klagomål från turister och farhågor beträffande ineffektiviteten hos den existerande konsumentskyddslagstiftningen inom EU, pågår inom unionen i syfte att uppdatera paketresedirektivet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:138 föreslår regeringen (Justitiedepartementet) – efter hörande av Lagrådet – att riksdagen antar det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändring i resegarantilagen (1972:204).

Lagförslaget finns i bilaga 2 till betänkandet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i resegarantilagen
(1972:204)

